

Élelmiszerek által közvetített megbetegedések alakulása 2014-ben

A 2014. évben bejelentett élelmiszer eredetű megbetegedések vizsgálatát és nyilvántartását „Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről” szóló 2008. évi XLVI. törvény felhatalmazása alapján végezte az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv. A kivizsgálások szakmai háttérét „az élelmiszer közvetítette megbetegedések és azok gyanújának vizsgálatához az élelmiszerláncban” című útmutató 2. kiadása biztosította.

A 2008. évi XLVI. törvény, valamint „a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről” szóló 62/2011. (VI.30.) VM rendelet **az élelmiszer-vállalkozó kötelezettségeként írja elő a tudomására jutott esemény bejelentését**. Az év során több élelmiszer-vállalkozó jogkövető magatartást tanúsítva, maga jelentette a megbetegedés gyanút, bár ennek mulasztása miatt bírságolásra is sor került. A bejelentések többsége továbbra is a Népegészségügyi Szakigazgatási Szervtől érkezett.

A **2014. évben bejelentett események** adatait az alábbi táblázat tartalmazza. A bejelentett események nem mindegyike bizonyult a vizsgálatok alapján élelmiszer eredetűnek, ebből adódik a bejelentett- és nyilvántartott adatok eltérése.

Bejelentett- és nyilvántartott élelmiszer eredetű események és megbetegedések száma, 2008 - 2014.

év	Bejelentett			Nyilvántartott			
	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Esemény	Beteg	Kórházban ápol	Meghalt
	s z á m a						
2008.	83	2265	175	67	1811	164	2
2009.	79	1124	89	50	1035	75	1
2010.	106	2416	109	43	1409	78	0
2011.	95	1783	167	49	1140	105	0
2012.	78	1332	148	31	773	102	0
2013.	58	1572	180	26	1023	64	0
2014.	73	2561	256	34	1709	113	2

A nyilvántartott adatok az élelmiszerláncban (kistermelő, élelmiszeripar, élelmiszer-kereskedelem, közétkeztetés, vendéglátás) előállított és forgalomba hozott élelmiszerek által közvetített megbetegedéseket mutatják. Háztartásban készült ételek fogyasztását követő megbetegedések a nyilvántartásunkban nem szerepelnek, azok vizsgálatára az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv nem jogosult.

A 2014-ben nyilvántartott események száma magasabb, mint 2013-ban (34:26), és az eseményekhez kapcsolódó megbetegedettek száma is lényeges emelkedést mutat (1709:1023). A kórházban ápoltak száma szintén emelkedett (113:64). A betegek és a kórházban ápoltak számának aránya alig változott (2014-ben 6,6 %; 2013-ban 6,3 %). 2014-ben 2 haláleset

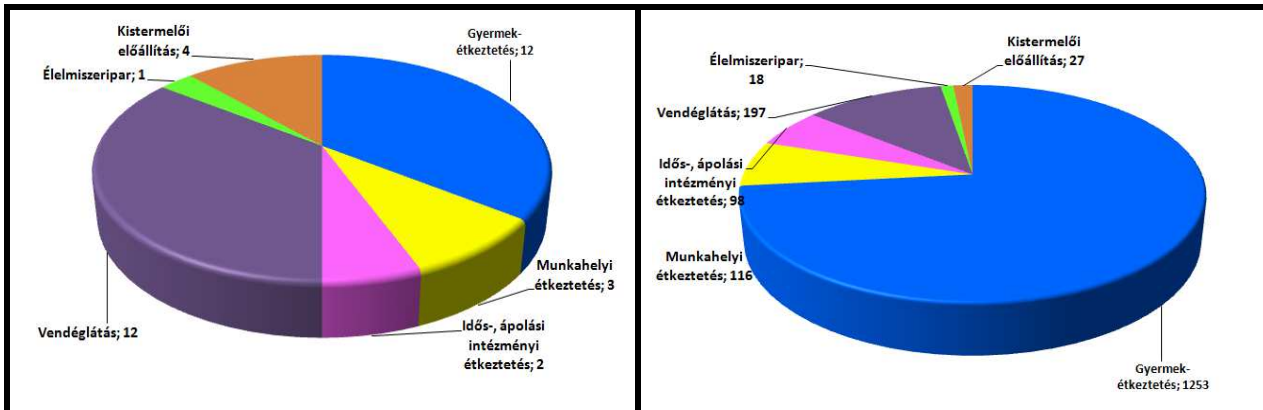
történt egy közétkeztetési esemény kapcsán, 2 idős gondozott halálát – súlyos krónikus betegségek mellett - Salmonella Enteritidis fertőzés idézte elő.

A **tömeges események** (29-nél több beteg) száma magasabb a 2013. évi adatnál (2014-ben 16; 2013-ban: 10), és **jelentősen emelkedett** az események kapcsán megbetegedettek száma is (2014-ben 1521, 2013-ban: 839).

Az események és megbetegedettek megoszlása a megbetegedést kiváltó étel/élelmiszer származási helye szerint, 2014.

Események

Megbetegedések

Az előző évekhez hasonlóan 2014-ben is a **közétkeztetésben történt a legtöbb esemény, az összes eseményhez képest kiemelkedő** – de az előző évekhez viszonyítva csökkenő - **arányban** (2014-ben: 50 %, 2013-ban: 57,7 %, 2012-ben: 58,1 %). Az eseményekhez tartozó betegszám tárgyévben kiemelkedően magas volt (2014-ben: 1467, 2013-ban: 702, 2012-ben: 519). Az összes beteg 85,8 %-a betegedett meg közétkeztetésben készített étel fogyasztását követően. A közétkeztetésben megbetegedettek 6,2 %-a került kórházba (2013-ban 6,3 %), a megbetegedések általában enyhe lefolyásúak voltak. Közétkeztetési esemény kapcsán 2014-ben 2 haláleset történt.

Az események 35,3-át vendéglátásban készült étel közvetítette, 2013-ban ez az arány magasabb, 42,3 % volt. A szektorból kikerült betegek száma is kevesebb (2014-ben: 197, 2013-ban: 321), és az összes beteghez viszonyított arány (2014-ben 11,5 %, 2013-ban: 31,4 %), valamint a kórházi ápolási arány (2014-ben: 12,4 %, 2013-ban: 31,3 %) is jelentős csökkenést mutat. A vendéglátóiparból eredő események többségét a betegek jelentik be. Az ilyen események akkor kerülnek nyilvántartásunkba, ha a beteg orvosi igazolást mutat be a tünetek és az élelmiszerfogyasztás közötti összefüggésről.

Vendéglátóipari termék először közvetített botulizmus megbetegedést Magyarországon.

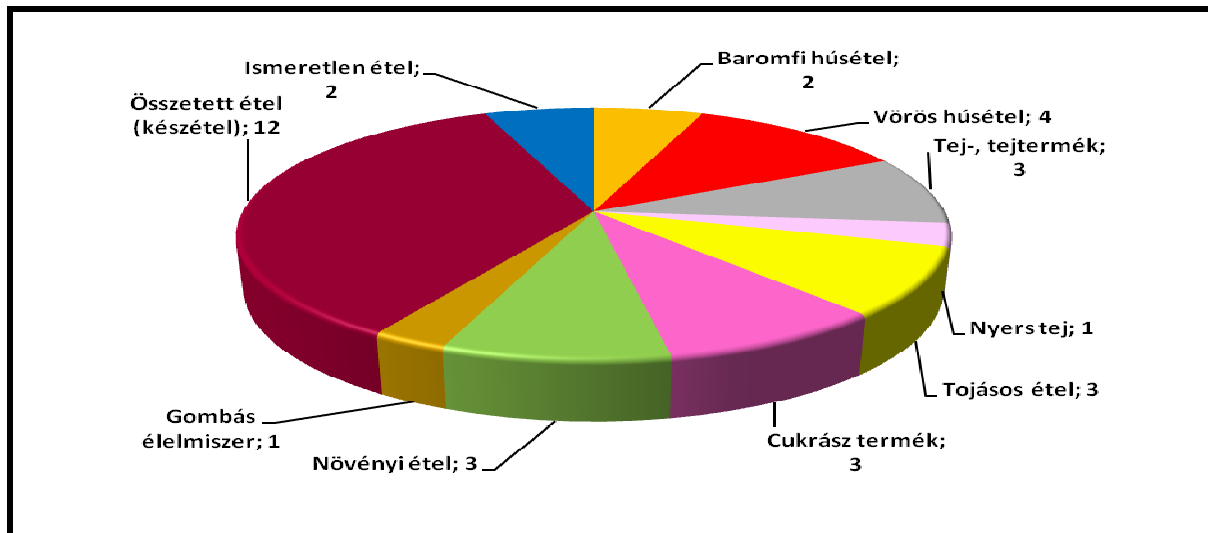
1 Budapesten élő külföldi állampolgár súlyos, életveszélyes állapotban került kórházba, kettős látás, szédülés, hányinger, egyensúlyzavar, szemizom gyengeség, általános rosszullét tünetekkel. A megbetegedést egy étteremben vásárolt falafel fogyasztása idézte elő. Az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság megállapította a technológiai hibákat, és a falafel készítésének újbóli engedélyezését a biztonságos technológia és az önellenőrző laboratóriumi vizsgálatok bevezetésének feltételéhez kötötte.

Kistermelői élelmiszerek által közvetített megbetegedést 4 esetben regisztráltunk, ezek kapcsán 27 fő betegedett meg. Két esetben fűszernövényekkel ízesített sajtok, egy esetben forralatlan nyers tehéntej fogyasztás vezetett megbetegedéshez. A negyedik eseménynél

kistermelő „Szarvasgomba pesto” elnevezésű terméke 6 személy botulizmus megbetegedését okozta, 3 beteg súlyos, életveszélyes állapotban került kórházba. A számos élelmiszer biztonsági szabályt megsértő kistermelőt az élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság 3 évre eltiltotta a tevékenység gyakorlásától, és élelmiszerlánc-felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte.

Élelmiszeripari termék - poharas iskolatej - fogyasztásától 18 gyermek betegedett meg. A feltételes kórokozók nagymértékű szaporodásához az iskolatej hűtetlen tárolása vezetett.

Az események csoportosítása közvetítő élelmiszer szerint, 2014.

Az előző évekhez képest változást mutat a **növényi élelmiszerek/ételek megjelenése** a megbetegedést közvetítő élelmiszerek között. Egy esetben a falafel nyersanyaga, a csicseriborsó Clostridium botulinum szennyezettsége – és a hibás konyhatechnológia – vezetett megbetegedéshez. Egy másik eseményben toxintermelő feltételes kórokozóval szennyezett főtt kukorica fogyasztása után betegedett meg 234 gyermek. Ugyancsak tömeges ételmérgezéshez, 170 fő megbetegedéséhez vezetett a közétkeztetésben kiszolgált grízes tészta fogyasztása, a szennyezett búzadara és a kockázatos konyhatechnológiai művelet alkalmazása miatt.

2014-ben 4 esemény kialakulásában játszott szerepet a **tej és tejtermék** fogyasztása, 2013-ban ez az élelmiszer csoport nem okozott megbetegedést.

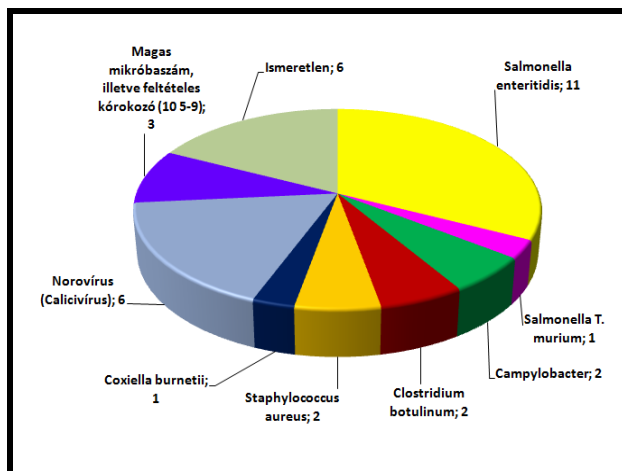
A megbetegedések előidézésében a **baromfi húselételek** előfordulása (2014-ben 2, 2013-ban 1 esemény), és a **vörös húselételek** által közvetített események száma (2014-ben és 2013-ban is 4-4 esemény) közel azonos volt.

Tojásos étel 2014-ben 3, 2013-ban 1 eseményben játszott megbetegítő szerepet. **Tojással készült cukrásztermék** 2 esetben okozott Salmonella Enteritidis megbetegedést, mindkét esemény ugyanabban a cukrászdában történt (2013-ban tojásos cukrásztermék nem szerepelt a gyanúsított élelmiszerek között).

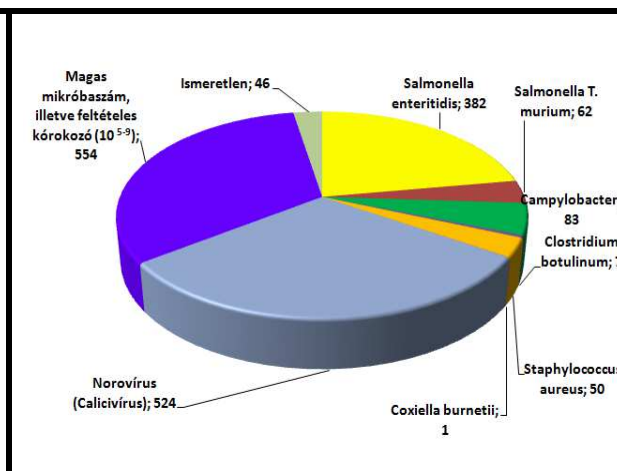
A megbetegedést kiváltó kórokozók közül 2014-ben is a **Salmonella baktériumok okozták a legtöbb eseményt** (35,3 %), azonban 2013-ban ez az arány (26,9 %) kedvezőbb volt.

Élelmiszer eredetű események és megbetegedések megoszlása kórokok szerint, 2013.

Esemény

Megbetegedés

Az élelmiszer eredetű megbetegedések létrejöttéhez az események többségében egyidejűleg többféle konyhatechnológiai hiba társult. A vizsgálatok 1-1 eseménynél (2,9 %) szabálytalan tárolást és nem megfelelő előkészítést, 3 eseménynél (8,8 %) szennyezett nyersanyag használatát állapították meg. 8 eseménynél (23,5 %) elégtelen hőkezelés volt a megbetegedést elősegítő tényező. Az események 26,5 %-ában a betegséget kiváltó **mikrobák** az étel elkészítését követően, **utólag kerültek a késztermékekbe**. Az események 35,3 %-ában (2013-ban 46,2 %) az előidéző tényező az alapos vizsgálat ellenére – többnyire a késői bejelentések miatt - ismeretlen maradt.

Az élelmiszer eredetű megbetegedések élelmiszerláncban zajló felderítő vizsgálatait követően a feltárt jogsértések miatt összesen **6.620.706.- Ft bírság** kiszabására került sor.

A megbetegedés közvetítésével gyanúsított élelmiszer-tételek zárolására és az étkeztetést végző létesítmény működésének felfüggesztésére öt esemény kapcsán került sor.

Összefoglalva, a 2014. évi élelmiszer eredetű megbetegedési adatok az **események és megbetegedettek számának emelkedését mutatják**. Jelentősen emelkedett a tömeges megbetegedések száma, amely mind az események, mind a megbetegedettek száma tekintetében a **közétkeztetésre** – elsősorban a gyermekétkeztetésre - irányítja a figyelmet.

Összeállította: a NÉBIH Élelmiszer- és Takarmánybiztonsági Igazgatóság, Vendéglátás- és Étkeztetés - Felügyeleti Osztálya.